

GRUJIĆEV URED NE DOPUŠTA POKOP LJUBUŠAKA MASAKRIRANIH NA NOVOM GROBLJU U VRGORCU!

Zagreb, 16. siječnja 2015. (Željko Primorac / 7Dnevno) – O postojanju masovne grobnice na Novom groblju u Vrgorcu godinama se, za vrijeme komunističke Jugoslavije, samo potiho govorilo. Saznanja o stravičnu zločinu jugokomunističko-partizanskih jedinica koje su se razbijene, nakon ustaško-njemačke operacije »Bura«, povlačile krajem siječnja 1945. iz Ljubuškog prema Vrgorcu, te su pritom iz tamnice u Ljubuškom povelili 40-ak civila i potom ih masakrirali na Novom groblju nadomak Vrgorcu, prenosila su se s naraštaja na naraštaj. Na taj je način i otkrivena masovna grobnica, nadomak porušene crkve na Novom groblju.

Prema svjedočanstvima starijeg stanovnika vrgorskog naselja Banja, koji je jutro nakon masakra pronašao tijela nesretnih Ljubušaka, otkriveno je posljednje počivalište dijela strijeljanih. Međutim, tek tada kreću poteškoće. Sa saznanjima o postojanju masovne grobnice i točnim lokalitetom upoznati su DORH, MUP i ostale nadležne institucije. Prolazili su mjeseci i godine, a nitko ništa nije poduzimao. Javljale su se i obitelji žrtava koje imaju saznanja kako se baš tamo, na Novom groblju u Vrgorcu, nalaze posmrtni ostatci njihovih najmilijih. Tek nakon medijskog prozivanja nadležnih, poglavito pukovnika Ivana Grujića koji ispred Ministarstva branitelja vodi Ured zadužen za obilježavanje grobišta žrtava jugokomunističko-partizanskih zločina, najavljene su bile i prve ekshumacije.

Ovdje treba svakako spomenuti i sramotno dokidanje samostalnog Ureda za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava jugokomunističkih zločina koje je napravila Kukuriku vlast i povjeravanje toga posla beznačajnom uredu u Ministarstvu branitelja, i to još pod vodstvom nekadašnjeg oficira SDS-a (Udbe), Ivana Grujića. Prevedeno, oficir službe koja je nasljednik Ozne, izvršiteljice pokolja po okončanju Drugog svjetskog rata, trebao bi istraživati zlodjela koja su počinjena u službi u kojoj je radio. Kao da časniku Gestapoa ili SS-a povjerite istraživanje nacističkih zločina nad Židovima!?

Pa ipak, došlo je do iskapanja, ali na način koji je primjereniji iskapanju kamena ili neke rudače nego iskapanju posmrtnih ostataka masakriranih civila. Protiv takva iskapanja glas je odmah podigao i fra Miljenko Stojić koji je javnost upozorio kako Grujić i njegov ured i u Vrgorcu žele provesti iskapanja kao što su to uradili u Sincu. U Sincu kod Gospića, naime, iskapanje je masovna grobnica iz vremena Drugog svjetskog rata, s civilnim žrtvama iz tog kraja koje su jugokomunisti-partizani masakrirali pod okriljem noći. Ni tada, kao ni nedugo potom u Vrgorcu, obitelji žrtava nisu obaviještene o početku ekshumacije, a

nije obaviješten ni lokalni svećenik – sve se pokušalo provesti u žurnom postupku pod paskom Grujićevih ljudi. Voditelj Vicepostulature koja brine o pobijenim hercegovačkim franjevcima, ali i civilima iz vremena Drugog svjetskog rata i poraća, fra Miljenko Stojić pita se zašto o početku iskapanja nisu obaviješteni mediji, obitelji, pa i Vicepostulatura koja je već ranije obavljala iskapanja u Vrgorcu na nekoliko odvojenih lokacija?

Ono što je dodatno ogorčilo Vicepostulaturu, rodbinu, ali i javnost s obiju strana granice jest činjenica da je ekshumacija završila iako je pronađeno samo devet od ukupno 40-ak žrtava za koje se smatra da su posljednje počivalište pronašli na Novom groblju. Grujićev se ured maksimalno požurio da što prije završi ekshumaciju pa se za tijelima više od 30-ak žrtava još uvijek traga. Onih devet ekshumiranih žrtava »odloženo« je u zajedničkoj grobnici na vrgorskom Gradskom groblju bez dostojanstvena ispraćaja na posljednji počinak.

Iako zainteresirane obitelji neprestano nazivaju, mole i kume da se napravi DNK analiza i usporede nalazi s DNK materijalom živućih članova obitelji, to do danas nije učinjeno. Na taj način nesretnici koji su na posljednji put krenuli prije 70 godina u hodnji smrti prema Vrgorcu još se uvijek nisu vratili svojoj kući, makar u kovčezima za posljednji počinak.

U neslužbenom razgovoru s brojnim ljudima iz sustava koji je tako uporno kočio istragu na Novom groblju, kao razlog se navodi pritisak koji je »s vrha« vršen na DORH i MUP da bi se usporile istrage. Poznato je, naime, da su pripadnici XI. dalmatinske brigade, poznate po pokoljima u Širokom Brijegu i na Kočevskom rogu, napravili zločin i u Vrgorcu. Potomci pripadnika te zloglasne brigade danas su najmoćniji ljudi u Hrvatskoj, od DORH-a pa do svih institucija koje su umrežene u nepisani zavjet šutnje i opstrukcije zločina na Novom groblju. ✍

SJEDNICA KOMISIJE ZA HRVATSKI MARTIROLOGIJ

Zagreb, 30. siječnja 2015. (IKA) – Sjednica Komisije Hrvatske biskupske konferencije (HBK) i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine (BK BiH) za hrvatski martirologij, trinaesta u nizu, održana je pod predsjedanjem predsjednika te komisije gospićko-senjskog biskupa Mile Bogovića u četvrtak 29. siječnja u prostorijama HBK na zagrebačkom Ksaveru. U nastavku je održana i sjednica biskupijskih povjerenika za popis mučenika i žrtava Drugog svjetskog rata i poraća obiju Konferencija.

Predsjednik Komisije je na početku dao pregled događanja od protekle sjednice Komisije u listopadu. Priložio je i svoje izvješće o radu i planovima Komisije koje je podnio na zasjedanju obiju Konferencija.

U uvodnom dijelu predsjednik je izložio problem čuvanja i pristupačnosti arhivskog gradiva o stradanjima u Drugome svjetskom ratu pa do danas. Mnogo gradiva završilo je u Beogradu i uglavnom je nedostupno, dosta je sustavno uništavano i češljano po partijskom ključu, dosta se nalazi i danas u privatnim rukama; posebno se očituje važnost spašavanja toga gradiva u vlasništvu našeg iseljništva. U raspravi je istaknuta potreba da se na to upozori šira javnost i nadležne državne ustanove kako bi se to gradivo u cijelosti sačuvalo i učinilo pristupačnim za znanstveno istraživanje.

Komisija za sljedeću godinu priprema znanstveni skup. Skup će nastojati organizirati s Hrvatskim katoličkim sveučilištem, odnosno s Centrom za istraživanje

totalitarnih sustava, koji je pri Sveučilištu već osnovan. Tema skupa za sljedeću godinu određena je na protekloj sjednici Komisije, a glasi »Istina će vas osloboditi – Sučeljavanje Crkve u Hrvata s komunističkim naslijeđem«. Komisija je odredila svoje članove u organizacijski odbor. To su Mario Jareb, Josip Jurčević i Jure Krišto. Hrvatsko katoličko sveučilište imenovat će svoje.

U tijeku je završna priprema za objavljivanje zbornika s održanog znanstvenog skupa »Mučeništvo i mučenički tragovi kroz hrvatsku prošlost«. Skup je održan u suorganizaciji s našim visokim teološkim učilištima, a suizdavač zbornika je Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu.

U završnom dijelu sjednice članovi Komisije podnijeli su svoja izvješća prema zaduženjima; o objavljenoj novoj povijesnoj literaturi u Hrvatskoj i susjednim zemljama, o napretku ekshumacija žrtava (Leskovec kod Varaždina, šuma Štrigova, Zrin, lokalitet kod Okučana, jama Golubnjača...), o raznim komemoracijama i dr. U povodu obilježavanja 70. obljetnice žrtava u Macelju, istaknuta je potreba da se Komisija aktivnije uključi u to obilježavanje. Ove godine sv. misu će predvoditi predsjednik Komisije biskup Bogović.

Projekt popisivanja žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća bila je središnja tema sjednice biskupijskih povjerenika za popis mučenika i žrtava, koja je uslijedila u drugome dijelu. Prvi put su se uključili i povjerenici iz Srijemske i Kotorske biskupije. Govorilo se o djelatnostima biskupijskih povjerenstava, dosadašnjim postignućima na planu popisivanja te poteškoća s kojima se susreću u radu. Premda još nisu u potpunosti ujednačeni kriteriji rada, vidi se velik napredak u konkretnim rezultatima. Većina je dobivene podatke već počela uspoređivati s matičnim knjigama i dodatnim svjedočanstvima preživjelih te novim objavljenim izvorima. Nakon razvrstavanja podataka u programu popisivanja, u dijelu biskupija kreće oglašavanje prikupljenih podataka po župama kako bi se postojeće podatke moglo ispraviti i nadopuniti te probuditi među vjernicima osjećaj za vrijednost žrtve. Istaknuta je i potreba međusobne suradnje da bi se istraženi podatci mogli razmjenjivati i dopunjavati, ističe se u priopćenju upućenom nakon sjednice. ✍

KOMUNIZAM JE ZLO KOJE KROZ POVIJEST UZIMA RAZLIČITE OBLIKE

Široki Brijeg, 2. veljače 2015. (Ivan Kraljević / abcportal.info) – U samostanskoj crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu u srijedu, 4. veljače, započinj

V. dani pobijenih hercegovačkih franjevacu u povodu 70. obljetnice komunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevacu. Priređuje ih Vicepostulatura postupka muče-

ništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« na čelu s vicepostulatorom fra Miljenkom Stojićem. To je bio povod za razgovor s vicepostulatorom za ABCportal.

Kakvi su plodovi rada Vicepostulatore postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« s Vama na čelu? Što biste izdvojili kao ključno u svom dosadašnjem radu?

Na ovo pitanje malo je teško odgovoriti, jer je riječ o meni osobno. Nadam se samo da sam opravdao povjerenje na ukazanoj dužnosti. A ključno je zacijelo bilo pokretanje rada Vicepostulature 2007., na čemu treba zahvaliti provincijalu fra Slavku Soldi. Važno je i prevažno pronalaženje posmrtnih ostataka pobijenih franjevaca.

Tu su i svjedočenja još živih svjedoka te pronalaženje raznih vrijednih dokumenata. Iako je sve započelo s velikim vremenskim kašnjenjem, ipak smo mnogo postigli.

Nedugo nakon ubojstva, u listopadu 1945., hercegovački su franjevci počeli sustavno skupljati svjedočenja i dokumente, ali je došla Ozna i sve zaplijenila, zaustavila daljnji rad, neke svjedoke isprebijala, neke uhitila. Ipak su svjesni pojedinci nastavili rad prema svojim mogućnostima.

Cjelovit članak može se pročitati na stranicama portala abcportal.info ili na stranicama portala Vicepostulature pobijeni.info.

UVJEREN SAM DA ĆE CRKVA UBIJENE FRANJEVCE PROGLASITI MUČENICIMA

Široki Brijeg, 4. veljače 2015. (Mirela Tučić / Dnevni list) – U povodu 70. obljetnice jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca u samostanskoj crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu danas započeli su V. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca. U povodu tog događaja razgovarali smo s fra Miljenkom Stojićem, vicepostulatorom postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«.

Na čelu ste Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« koja djeluje u sastavu Hercegovačke franjevačke provincije. Što su prioriteta Vašeg djelovanja i koji se posao krije iza naziva »Vicepostulatura«?

Vicepostulatura ima zadatak pronaći što je više moguće svjedočenja i dokumenata o ubojstvima 66 hercegovačkih franjevaca. Kao što znamo, napravili su to ju-

gokomunisti, uglavnom pri svršetku ili nakon Drugoga svjetskog rata. Jedan franjevac je ubijen sredinom 1942., drugi krajem listopada 1944. kada jugokomunisti započnu tzv. završne operacije, a ostalih 64 ubijeni su od siječnja do srpnja 1945. Očito ništa nije bilo slučajno. Uzmimo za primjer samo Široki Brijeg. Jugokomunisti su u samostan ušli oko 10.00 sati, a franjevce su ubili i potom ih zapalili u ratnom skloništu oko 16.00 sati. Mi smatramo da su naši fratri ubijeni iz mržnje prema vjeri i da su se kršćanski držali u trenutku ubijanja. Nadamo se da ćemo to uspjeti dokazati i da će ih Crkva jednoga dana proglasiti mučenicima, odnosno blaženima i svetima.

Cjelovit članak može se pročitati na stranicama portala Dnevnog lista dnevni-list.ba ili na stranicama portala Vicepostulature pobijeni.info.

U ŽZH PROGLAŠEN DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE KOMUNISTIČKOG ZLOSILJA

Široki Brijeg, 4. veljače 2015. (Skupština ŽZH / Vicepostulatura) – Skupština Županije zapadnohercegovačke (ŽZH) na 5. redovnoj sjednici, održanoj 4. veljače u Širokom Brijegu, donijela je Odluku o razrješenju Vlade ŽZH i Odluku o potvrđivanju Vlade ŽZH u sastavu: 1. Zdenko Čosić iz Širokog Brijega, predsjednik Vlade; 2. Toni Kraljević iz Ljubuškog, ministar financija; 3. Dario Sesar iz Posušja, ministar gospodarstva; 4. Anita Marčić iz Širokog Brijega, ministrica pravosuđa i uprave; 5. Zdravko Boras iz Ljubuškog, ministar unutarnjih poslova; 6. Miroslav Ramljak iz Posušja, ministar prostornog

uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša; 7. Ružica Mikulić iz Gruda, ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa; 8. Stjepan Bogut iz Gruda, ministar zdravstva, rada i socijalne skrbi; 9. Mladen Begić iz Širokog Brijega, ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Odluku o potvrđivanju Vlade ŽZH, Skupština ŽZH usvojila je uz dva glasa protiv: Velimir Bušić i Tomislav Topić.

Skupština ŽZH je nadalje jednoglasno usvojila Odluku o proglašenju 7. veljače danom sjećanja – spomendana – na žrtve komunističkog zlosilja u ŽZH te je snažno osudila sve zločine koji su u ime totalitarnog komunizma počinjeni na prostorima ŽZH i potaknula na pro-

mišljanje o veoma osjetljivim i kompleksnim pitanjima zajedničke povijesti i njezina očuvanja kako bi sljedeći naraštaji mogli iz nje učiti i graditi suživot na temeljima demokracije i uvažavanja temeljnih prava.

Pripomenimo i da je općina Široki Brijeg 23. veljače 2012. proglasila 7. veljače Danom sjećanja na pobijene franjevce i puk. I od tada se u središtu Širokog Brijega u toj prigodi polažu vijenci, pale svijeće i moli Boga za pokoj duša pobijenih. A popodne se redovno ide na molitveni program u sklopu Dana pobijenih hercegovačkih franjevac 4. – 7. veljače. ✍

ZAPOČELI V. DANI POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 5. veljače 2015. (Ivana Karačić / pobijeni.info) – U srijedu, 4. veljače, molitvom krunice u 17.30 te sv. misom zadušnicom u 18.00 sati u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu započeli su V. dani pobijenih hercegovačkih franjevac koji se održavaju u spomen na 66 franjevac ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraću. Ove godine obilježavamo 70. obljetnicu toga strašnoga događaja.

Molitvu krunice predmolili su fra Mario Ostojić i ministranti, a sv. misu predslavio je fra Joško Kodžoman, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita. Sumisili su fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrače«, gvardijan fra Tomislav Puljić te fratri širokobriješkog samostana.

Fra Joško je naglasio kako je ovo sv. misno slavlje izraz zahvalnosti našim mučenicima te da je čovjek nitko i ništa bez zahvalnosti onima koji su ga zadužili. Pritom je istaknuo: »Danas se, dakle, draga kršćanska braćo i sestre, ovim molitvenim skupom, prisjećamo i molimo za žrtve krvave tragedije probranih članova Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM, koju su priredili odnarođeni i bezbožni komunistički nalogodavci, a proveli dodvorice nove zločinačke ideologije, tražeći tako na novoj političkoj pozornici priliku za osobnu afirmaciju i dokazivanje. Jadnici, žrtve, nisu se uspjeli izdignuti iznad životne banalnosti i proniknuti u trulost ideologije kojoj su služili. Trebalo bi ih upitati je li im se trud isplatio? Jesu li se, od trenutka nečije egzekucije, naspavali i jesu li im obitelji sretni!? Grijeh bi nam bio kada bismo se naslađivali, jer su podlegli i pokleknuli pred zamamnim silama zloga. Naprotiv, želimo i za njih moliti, za njihovo pokajanje, ako je od njih još netko živ. Nikada nije kasno. Bog je velik i milostiv, spreman je svakome oprostiti, ako se iz srca pokaje i ako učini sve što je u njegovoj moći da sanira štetu na strani žrtve, da ublaži bol i patnju zbog nerazjašnjena puta i sudbine tolikih nevinih ljudi.« Fra Joško je u propovijedi pohvalio franjevce u Hercegovini

jer su pokrenuli razotkrivanje povijesne istine o stradanju franjevac i tisuća nevino stradalih sunarodnjaka. Propovijed je završio riječima: »Svim našim hrvatskim mučenicima i zagovornicima kod Boga preporučamo naš narod, daljnji rad i nastojanja Vicepostulature "Fra Leo Petrović i 65 subrače", kao i sve plemenite težnje i želje u srcima svih kršćanskih vjernika i ljudi dobre volje.«

Na kraju sv. mise vicepostulator fra Miljenko Stojić dodijelio je nagrade za uzrast djeca IV. nagradnog natječaja na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Prvu nagradu dobio je Ivan Knezović iz Prve osnovne škole Široki Brijeg za literarni uradak »Znali su što ih čeka«. Drugu nagradu dobila je Iva Lasić iz Druge osnovne škole Široki Brijeg za uradak »Sjećanje na naše franjevce«, a trećenagrađena je, za svoj likovni uradak »Crkva je dom naših pobijenih«, Marija Bašić iz Osnovne škole Vranić.

Vicepostulator je također izvijestio kako je Vlada Županije zapadnohercegovačke 7. veljače proglasila Danom sjećanja na žrtve komunističkog zlosilja u županiji. Prva je koja je to učinila u Herceg Bosni s nadom da će i drugi slijediti ovaj povijesni primjer.

Molitveni program prenosila je Radiopostaja Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com) te putem videosignala portali hercegovinalive.com; pobijeni.info; hrsvijet.net; gospin-brig.info. ✍

BUDUĆNOST SE NE MOŽE GRADITI NA JUGOSLAVENSKIM MAGLAMA!

Široki Brijeg, 5. veljače 2015. (Damir Šimić / hrvsvijet.net) – U samostanskoj crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu 4. veljače započelo je obilježavanje 70. obljetnice jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevacca. Tim povodom razgovarali smo s fra Miljenkom Stojićem, povjerenikom Komisije za hrvatski martirologij HBK i BK BiH te vicepostulatorom postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«.

Kakav je ovogodišnji program?

Nastojali smo da i ove godine sve bude prožeto i vjerski i domoljubno. Kroz prva tri dana molitveni program počinje molitvom krunice u 17.30 sati nakon čega slijedi sv. misa u 18.00 sati. Na sam dan obljetnice, 7. siječnja, sve započinje u 16.00 sati. Prva tri dana molitveni program predvode provincijali fra Joško Kodžoman,

fra Lovro Gavran i fra Miljenko Šteko dok na obljetnicu to čini biskup Mile Bogović. Dijelit ćemo i nagrade nagrađenima na nagradnom natječaju na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Predzadnjeg dana bit će predstavljena i prigodna poštanska markica koju je izdala HP Mostar. Skupština Županije zapadnohercegovačke upravo je jučer 7. veljače proglasila Danom sjećanja na komunističko zločinje u županiji pa ćemo ga obilježiti zajedno s gradom Širokim Brijegom, koji je sličan dan proglasio prije tri godine. Iz ovoga očito proizlazi da i mi fratri i društvena vlast brinemo o našim pobijenima na čemu zaista Bogu zahvaljujem.

Cjelovit članak može se pročitati na stranicama portala hrvsvijet.net ili na stranicama portala Vicepostulature pobijeni.info. ✍

DRUGA VEČER V. DANA POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 6. veljače 2015. (Ivana Karačić / pobijeni.info) – Molitvom krunice, koju su predmolili fra Željko Barbarić i članovi Frame, nastavljen je molitveni program V. dana pobijenih hercegovačkih franjevaca. Sv. misu u 18.00 sati predvodio je fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene, uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića, širokobriješkog gvardijana fra Tomislava Puljića i ostalih fratara širokobriješkog samostana.

Fra Lovro je u propovijedi govorio o tome kako nije isto biti žrtva i biti mučenik. »Da bi se netko mogao smatrati i nazivati mučenikom, treba dokazati da je ubojstvo uslijedilo iz mržnje ubojice prema vjeri ubijenog, kao i da je ubijeni umro poput svjedoka vjere, bez mržnje i bez osvetoljubivosti, a ne zato što nije imao prilike izbjeći smrt, iako bi je rado izbjegao da je ikako mogao. To,

međutim, ne znači da oni koji su ubijeni u bijegu ili na Križnom putu ne bi bili mučenici. Oni su se razborito povlačili pred neprijateljem da bi izbjegli neposrednu smrtnu opasnost. Ali kad su bili uhvaćeni i suočeni sa smrću, nisu izdali svoju vjeru, nisu pokušali spasiti vlastiti život prodajući dušu, pa su radije prihvatili smrt nego izdaju svoje vjere – zato se i oni mogu smatrati pravim mučenicima.« Provincijal je također naglasio: »Svatko za se zna što želi i što mu je potrebno i svatko moli za ono što je njemu važno. Ali nama kao zajednici vjernika, a i kao vjernicima pojedincima, najvažnije je ono što je najteže i što možda najmanje imamo u vidu: da i mi živimo sveto, po ugledu na njih, a ne samo da molimo da nam oni ispunjavaju naše vremenite i prolazne želje. Bitno je da i mi budemo sveti u svom životu, u svom radu, u svom vladanju i ponašanju, u svom govoru i svojim mislima, u svojim međuljudskim odnosima, kao i u svom odnosu prema Bogu i Božjim svecima.«

Na kraju sv. mise vicepostulator je dodijelio nagrade za uzrast mladež IV. nagradnog natječaja na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Prvu nagradu dobio je Robert Radić, učenik III. r. Franjevačke klasične Gimnazije u Visokom, za svoj uradak »Sine, to su tvoji pratri«. Drugonagrađena je Ines Lasić, učenica I. r. Gimnazije fra Dominika Mandića, Široki Brijeg, s literarnim uratkom »70 mirnih ljeta«, a treću nagradu dobila je Lidija Knezović, učenica II. r. Gimnazije fra Dominika Mandića, Široki Brijeg, za uradak »Blago onima koji radi Vječne Istine položiše život!«.

Molitveni program prenosila je Radiopostaja Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com) te putem videosignala portali hercegovinalive.com; pobijeni.info; hrsvijet.net; gospin-brig.info, koji će to činiti i večeras, u 18.00 sati, kada sv. misno slavje predvodi provincijal hercegovačkih franjevaca dr. fra Miljenko Šteko.

Također, u sklopu gradskog spomendana »Dan sjećanja na pobijene franjevce i puk« te spomendana Županije Zapadnohercegovačke (ŽZH) »Dan sjećanja na žrtve komunističkog zlosilja« jučer je na Trgu širokobrijeških žrtava kod križa u središtu Širokog Brijega položen vijenac, zapaljene su svijeće i izmoljena molitva za sve pobijene franjevce i puk. Učinili su to gradonačelnik Miro Kraljević, predsjednik Gradskog vijeća Vinko Topić, ministrica u Vladi ŽZH Anita Markić, predsjednik Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog

rata i poraća na području Grada Širokog Brijega Pero Kožul, te vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« fra Miljenko Stojić. Nadamo se da će sutradan na dan Obljetnice, 7. veljače, ustanove i trgovine popodne zatvoriti svoja vrata da bi njihovi djelatnici mogli nazočiti molitvenom programu u franjevačkom samostanu u 16.00 sati kako je to sadržano i u napatku o proglašenju ovih spomendana.

Osim što se ovih dana u pučkim i srednjim školama u ŽZH održava sat povijesti, Vicepostulaturu su posjetili i učenici povijesno-novinarske sekcije Druge osnovne škole Široki Brijeg. Napravili su razgovor s vicepostulatorom, posjetili žrtvoslovna mjesta na Širokom Brijegu te će od svega toga ovih dana, pod vodstvom nastavnica Dubravke Rozić i Irene Ratkić, napraviti zidne novine u svojoj školi. ✍

NASTAVLJENI V. DANI POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 7. veljače 2015. (Ivana Karačić / pobijeni.info) – U samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu 6. veljače održana je treća večer molitvenog programa V. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca kojima se obilježava 70. obljetnica ubojstva hercegovačkih franjevaca u Drugom svjetskom ratu i poraću. Molitvu krunice u 17.30 predvodili su fra Dane Karačić i članovi Franjevačkog svjetovnog reda, a sv. misu u 18.00 sati predvodio je provincijal hercegovačkih franjevaca dr. fra Miljenko Šteko.

Provincijal je u propovijedi, između ostaloga, rekao: »I sve godine što su se počele slagati na sklonište koje se još dimilo, sve godine koje su cvilile pustim i slomljenim vratima i prozorima ovoga samostana, gimnazije, sjemeništa i konvikta, obilježene su tolikima koji su ovdje klečali sklopljenih ruku, uzdignutog pogleda nebu, tolikima koji su u ovim godinama plakali, trpjeli, molili. Preživjeli je narod dolazio svojoj crkvi koja je bila obeščaćena, svoje samostanu, tražio svoje fratre. A njih više nije bilo. No, život nije prestao! Vjera se nije utrnula! Iako je po ljudsku sve izgledalo da će tako biti. Matice su spalili, archive, knjige, htjeli osobnost uništiti, promijeniti i čovjeka i zemlju. Široki Brijeg je trebao nestati sa zemljovida. Ali se dogodilo nešto što nisu mogli sanjati. Svako malo zaparala je ovim nebom, ovom zemljom, našim iseljeništvom ganga po kojoj su Širokobriježani poznati u čitavom svijetu: "Lištica se samo rijeka zove!"«

Ovu treću večer dodijeljene su nagrade IV. nagradnog natječaja za odrasle koji su stvaralački promišljali o ubijenim hercegovačkim franjevcima. Prva nagrada pripala je scenaristici i redateljici Nadi Prkačin za dokumentarni film »In odium fidei – Iz mržnje prema vjeri« u produkciji Laudata, a govori o ubojstvu 66 hercegovačkih franjevaca i o povijesnim okolnostima u kojima se to

dogodilo. Njegova pretpremijera održana je u Zagrebu u Kinu Europa 11. veljače, a premijera 12. veljače u Hrvatskom domu hercega Stjepana Kosače u Mostaru. Drugu nagradu dobio je Drago Radić za rad »Komunistički progoni Katoličke Crkve u Hercegovini 1942. – 1945. i važeće međunarodne konvencije«, a treću Vlatko Majić za literarni uradak »Tiho da nas svi čuju«.

U povodu 70. obljetnice komunističkog ubojstva hercegovačkih franjevaca Hrvatska pošta (HP) Mostar izdala je prigodnu poštansku marku »70. obljetnica stradanja hercegovačkih franjevaca«. Nakon predstavljanja marke ravnateljica HP Mostar Sanja Sabljčić svečano ju je uručila vicepostulatoru fra Miljenku Stojiću.

Molitveni program prenosio je HR Široki Brijeg (radiosirokibrijeg.com) te putem videosignala portali hercegovinalive.com; pobijeni.info; hrsvijet.net; gospin-brig.info. Putem ovih medija te putem HR Posušje i HR Herceg Bosna mogao se pratiti i program koji je počeo u 16.00 sati molitvom pred skloništem, a nastavljen je sv. misom zadušnicom koju je predvodio biskup gospićkosenjski dr. Mile Bogović. ✍

NA ŠIROKOM BRIJEGU OBLJEŽENA 70. OBLJETNICA JUGOKOMUNISTIČKOG UBOJSTVA HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 8. veljače 2015. (Ivana Karačić / pobijeni.info) – Od 4. do 7. veljače u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu održali su se V. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca u spomen na 66 franjevaca koje su jugokomunisti ubili tijekom i nakon Drugog svjetskog rata. Program uobičajeno priređuje Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« na čelu s fra Miljenkom Stojićem.

Prva tri dana molitveni je program započinjao u 17.30 molitvom krunice, a u 18.00 sati bila je sv. misa koju su ove godine predvodili provincijali fra Joško Kodžoman, fra Lovro Gavran i fra Miljenko Šteko. Molitvom krunice, čitanjem i pjevanjem na sv. misama kroz ove dane posebno su sudjelovali ministranti, framaši i članovi Franjevačkog svjetovnog reda.

Ovom prigodom dodijeljene su i nagrade te prigodne plakete nagrađenima na IV. nagradnom natječaju na temu o ubijenim hercegovačkim franjevcima. Prosudbeno povjerenstvo činili su: Ivan Sivrić, Hrvoje Mandić i fra Miljenko Stojić. Prvu večer dodijeljene su nagrade za dječji uzrast, drugoga dana mladeži i trećega dana odraslima.

Na dan obljetnice ubojstva franjevaca na Širokom Brijegu, 7. veljače, koji je ujedno i dan sjećanja na sve hercegovačke franjevce ubijene u Drugom svjetskom ratu i poraću, molitveni program započeo je u 16.00 sati molitvom kraj ratnoga skloništa. Članovi širokobriješke Frame zapalili su 12 svijeća u znak sjećanja na 12 fratara koji su ubijeni i spaljeni u ovom skloništu. Nakon molitve procesija se uputila u samostansku crkvu prema grobu gdje su pokopana 24 ubijena fratra. Tu su nakon molitve pročitana imena 66 ubijenih hercegovačkih franjevaca, a zatim je započela sv. misa koju je predslavio biskup gospičko-senjski dr. Mile Bogović. Suslavili su provincijal hercegovačkih franjevaca fra Miljenko Šteko, vicepostulator fra Miljenko Stojić, gvardijani samostana

hercegovačkih franjevaca te velik broj fratara iz Provincije. Na sv. misi je pjevao Veliki župni zbor pod ravnanjem sestre Mire Majić, a molitvu vjernika čitali su gvardijani. Poslanicu je pročitao fra Rade Dragičević, najmlađi od petorice živućih fratara koji su pohađali Franjevačku klasičnu gimnaziju na Širokom Brijegu. Njemu su 82 godine, a najstarijem 102. Prostrana samostanska crkva bila je dupkom puna.

U propovijedi, govoreći o uzorima koji se stavljaju pred nas, biskup je rekao: »Po našim crkvama naći ćete slike i kipove izložene na štovanje vjernicima. Predstavljaju ljude za koje kažemo da su sveti ili blaženi. Nisu to samo suvremene veličine, nisu ni iz određenog prostora ili vremena. Ima ih iz cijeloga svijeta i iz raznih stoljeća. Ono što im je svima zajedničko jest vjernost Bogu i ljubav prema bližnjemu. Svi su oni bili jaki u vjeri i osjetljivi na potrebe svoga bližnjega. Nema među njima sebičnjaka, ma kakvu slavu, bogatstvo ili moć sebičnjaci postigli. Svi su se sveci isticali sebedarjem. Tko je tu zakazao, nije svetac. Svi su oni veliki jer su nasljedovali svoga učitelja koji je toliko ljubio ljude da se sav u toj ljubavi predao za njih. Takvi su sveci! Ljudima se za uzor danas stavljaju razni tipovi u kojima je često malo ljudskosti, a kamoli svetosti.« Biskup je, pohvalivši rad Vicepostulature, istaknuo kako su hercegovački franjevci najdalje otišli u traženju grobova svojih stradalih te kako otkrivanjem istine nije cilj isticati okrutnost mučitelja, nego odati poštovanje mučenima i nevino stradalima. Propovijed je završio riječima: »Drago mi je da sam ovdje na Širokom Brijegu predvodio komemorativno slavlje za širokobriješke i druge mučenike Hercegovačke franjevačke provincije. Valja s osjećajem zahvalnosti oživjeti sjećanje na njih i na njihovu žrtvu. Vjerujemo da nam oni mogu poslužiti kao uzor i u ovim našim nevoljama, ali također da nas mogu kod Boga zagovarati za milost da kroz sadašnje nevolje uzmožemo doprinijeti jačanju dobrote u našem društvu. Imamo pred sobom brojne uzore kako činiti dobro i kako izbjeći da ne dadnemo podršku zloći u našoj sredini. Molimo se također da bar neki od tih uzora među nama postignu slavu blaženih i svetih.«

Na kraju sv. mise nazočnima se obratio vicepostulator fra Miljenko Stojić koji je zahvalio svim propovjednicima kroz ova četiri dana, a na posebna način biskupu Bogoviću na dolasku i upućenim riječima. Pročitao je i kratko izvješće o radu Vicepostulature u protekloj godini. Posebno je zahvalio svima koji tijekom čitave godine dolaze na grobove pobijenih fratara i na njima se mole te zamolio ako je netko po njihovu zagovoru dobio kakvu milost da se javi u Vicepostulaturu. Pozdrave je uputio i izasla-

nici predsjednika HDZ-a Tomislava Karamarka, Josipi Rimac, gradonačelnici grada Knina i članici Predsjedništva HDZ-a, te izrazio želju da se vlasti s obiju strana granice zauzmu za otkrivanje istine o pobijenim i njihovom dostojnom pokopu. Riječi zahvale uputio je gvardijanu, župniku i ostalim fratrima i redovnicama koji djeluju u ovom samostanu, kao i Radiopostaji Široki Brijeg i portalima hercegovinalive.com, hrsvijet.net i gospin-brig.info, koji su sve ove dane uživo prenosili molitveni program, te HR Herceg Bosna i HR Posušje.

Nakon vicepostulatorova govora gvardijan širokobriješki samostana fra Tomislav Puljić pozdravio je sve na-

zočne, a posebice biskupa te zahvalio svima koji su ovih dana pomogli u organizaciji programa V. dana pobijenih hercegovačkih franjevaca.

Na kraju je provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko uputio riječi pozdrava biskupu Bogoviću zahvalivši mu na dolasku te mu uručio prigodan dar. Biskup je zahvalio na svemu, posebno istaknuvši da dvojica hercegovačkih franjevaca djeluju u njegovoj biskupiji. »Taj rad«, rekao je, »započeo je s negdašnjim provincijalom fra Slavkom Soldom, a nastavili su ga sljedeći provincijali kao doprinos Hercegovačke franjevačke provincije vjeri i narodu u ličkim krajevima.« ✍

KSENIJA ABRAMOVIĆ: UBIJENI FRANJEVCI VJEROVALI SU U BOGA, A NE U »BOGOVE« KAPA PETOKRAKA

Zagreb, 8. veljače 2015. (Damir Šimić / hrsvijet.net) – Ksenija Abramović, producentica filma »In odium fidei – Iz mržnje prema vjeri«, u razgovoru za HRsvijet govori o okrutnosti jugoslavenskih komunističkih vlasti iskazanoj nad 66 hercegovačkih franjevaca te do čega je došla radeći na ovom filmu čija je pretpremijera zakazana za srijedu 11. veljače u Zagrebu.

Izravan povod ovom razgovoru je dokumentarni filma »In odium fidei – Iz mržnje prema vjeri« čija bi premijera trebala uslijediti ovih dana. O kakvu je filmu riječ?

Tema toga 60-minutnog filma u produkciji Laudata je ubojstvo 66 hercegovačkih franjevaca, žrtava jugokomunističko-partizanskih zločina za vrijeme Drugog svjetskog rata i poraća. Od njih 66 zna se za grobove 33. Od toga su 24 pokopana u širokobriješkoj samostanskoj crkvi, a za kostima ostalih još se traga. Film pokazuje kontekst toga vremena i pripovijeda o načinu masakra duhovno, intelektualno, ljudski vrsnog naraštaja franjevaca koji taj hercegovački kraj svojom vjerom, poukom i ljubavlju natapaju od 14. st. Kad su jugokomunističko-partizanske snage zauzele područja koja su bila pod vlasti NDH, slijedila je krvava odmazda nad duhovnim pastirima i hrvatskim pukom.

Tko je nalogodavac tih zločina?

Za pokolj je bila zadužena posebna postrojba koja je izravno odgovarala vrhovnom komandantu NOV-a Josipu Brozu Titu. Ulazili su u sela s hrvatskim katoličkim pukom imajući popise ljudi koji im se nisu željeli priključiti i koje je trebalo likvidirati. Popise su sastavili članovi partijskih ćelija tih mjesta. Kako bi zataškali zločine, egzekutori su tijela žrtava bacali u jame i škrape diljem BiH. Svjedoci su u strahu od odmazde šutjeli. Završetkom Drugog svjetskog rata ubijanje je preraslo u progone preživjelih. U montiranim sudskim procesima brojno svećenstvo početkom 50-ih godina prošloga stoljeća završavalo je u jugokomunističkim tamnicama na dugogodišnjim kaznama. Kardinal Alojzije Stepinac robijao je u Lepoglavi, a mostarski biskup Petar Čule u Zenici. U filmu se, npr., navodi kako je mjesecima najveći hercegovački franjevački samostan bio u Kazneno popravnom domu Zenica, kad je tridesetak fratara u isto vrijeme odležavalo kaznu.

Cjelovit članak može se pročitati na stranicama portala hrsvijet.net ili na stranicama portala Vicepostulature pobijeni.info. ✍

ZAGREB: SPOMEN 70. OBLJETNICE MUČENIŠTVA HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Zagreb, 8. veljače 2015. (IKA) – U povodu 70. obljetnice mučeničke smrti hercegovačkih franjevaca ubijenih tijekom veljače 1945., ponajviše iz samostana na Širokom Brijegu i u Mostaru, a potom i diljem cijele provincije te raznih drugih krajeva, ukupno njih 66, u

franjevačkom samostanu Bezgrješnog začeca BDM u za-grebačkoj Dubravi upriličena je 7. veljače molitveno-komemorativna večer s prigodnim programom. U prepunoj samostanskoj dvorani ispod crkve održan je prigodni program. Potresno oproštajno pismo fra Lea Petrovića, jed-

nog od 66 ubijenih hercegovačkih franjevaca, pročitao je uz plamen svijeće fra Nikola Jurišić, franjevački bogoslov iz klerikata uz samostan, uz prikazivanje isječaka dokumentarnog filma o stradanju hercegovačkih franjevaca. Zatim je svečanu sv. misu zadušnicu predvodio požeški biskup Antun Škvorčević uz gvardijana fra Draženka To-

mića i više redovničkih i biskupijskih svećenika. Prije sv. mise uz molitvu za pokojne bogoslov fra Antonio Musa pročitao je imena svih 66 ubijenih franjevaca, a biskupa je potom pozdravio gvardijan Tomić.

Uvodeći u misno slavlje, biskup je istaknuo kako se pred nas postavlja izazovno pitanje trebamo li zaboraviti svoju tešku i tegobnu povijest, osobito noviju čiji su dio i pobijeni hercegovački franjevci, i samo je tako odbaciti u zaborav, kako bi to željeli neki iz svojih uskih i sebičnih probitaka. Ili, pak, trebamo li se stalno trovati sjećanjima koja izazivaju zlo, mržnju, osjećaj osvete, što bi opet željeli drugi kako bi pokazali da su Hrvati narod mržnje, osvete i zla? »Ni jedno ni drugo nije naš put«, poručio

je biskup podsjetivši na velike riječi danas svetog pape Ivana Pavla II., koji nas je u prigodi svoga pohoda Hrvatskoj pozvao na čišćenje povijesnoga pamćenja. To nije zaborav, to je pamćenje i čuvanje sjećanja na prošlost, ali oslobođeno, očišćeno od svakog osjećaja koji bi nas vodio u mržnju i osvetu.

U tom je duhu bila i biskupova propovijed, prožeta pozivom na ljubav koju nam je pokazao sa svoga križa raspeti Spasitelj. Spomenuo se i svoje Požeške biskupije, velikim dijelom teško postradale u Domovinskom ratu te svojih pohoda i susreta s ljudima koji su doživjeli teško zacjeljive rane. Ali u svim tim susretima biskup u ratnim stradanjima ranjene ljude potiče ne na zaborav proživljenoga i doživljenoga, nego na očišćeno povijesno pamćenje od mržnje što potiče na zlo i onda se širi i dalje izazivajući nova zla. »Mi se trebamo usmjeravati prema Isusu koji prašta. Upravo se u tome otkriva snaga svjedočanstva i ubijenih franjevaca. Zato su oni mučenici. Oni su smogli snage svjedočiti za Boga, ostati s narodom, s njim živjeti i umrijeti. Svojim do smrti čvrstim stavom, postali su nam zagovornici kod Boga. Iz njihova svjedočanstva mi crpimo snagu za rast u vjeri i u praštanju«, rekao je biskup.

Zahvaljujući na kraju sv. mise zadušnice biskupu Škvorčeviću, osobito na poticajnim riječima propovijedi i ljubavi iskazane za ubijene hercegovačke franjevce, svećenicima i svima koji su im svojim dolaskom pokazali poštovanje, gvardijan Tomić posebno je zahvalio biskupu za sve što čini i što je učinio u svojoj srpskom agresijom teško materijalno i duhovno postradaloj Požeškoj biskupiji. Naglasio je da on u njoj ne prestaje poticati narod na ljubav, molitvu i od svake mržnje oslobođeno sjećanje na prošlost. ✍

SJEĆANJE NA ŠIROKOBRIJEŠKE ŽRTVE

Split, 9. veljače 2015. (D. Zeljko) – U subotu, 7. veljače, u prigodi 70. obljetnice jugokomunističkog ubojstva hercegovačkih franjevaca, u crkvi Gospe od Dobrića u Splitu, u organizaciji Hrvatske domovinske vojske Split 1941. – 1945., slavila se sv. misa koju je predslavio don Ivan Lendić, splitski svećenik u mirovini. Sv. misno slavlje svojim je pjevanjem uveličala Anđelka Olić.

»Prema ustaljenu običaju, u mjesecu veljači na poseban se način prisjećamo svih pobijenih hercegovačkih franjevaca od kojih je većina u tome mjesecu, iz mržnje prema vjeri, nemilosrdno pogubljena. Njihova nevino prolivena krv i svjedočanstvo žive vjere obvezuje nas da ih nikada ne zaboravimo«, istaknuo je u svojoj propovijedi don Ivan Lendić. ✍

FILM »IN ODIUM FIDEI – IZ MRŽNJE PREMA VJERI« KRENUO U PRIKAZIVANJE

Mostar, 13. veljače 2015. (Ivana Karačić / pobijeni.info) – U četvrtak 12. veljače u prepunoj dvorani Hrvatskoga doma hercega Stjepana Kosače u Mostaru održana je premijera dokumentarnog filma »In odium fidei – Iz mržnje prema vjeri«. Njegova je tema ubojstvo 66 hercegovačkih franjevaca, žrtava jugokomunističko-partizanskih zločina, za vrijeme Drugog svjetskog rata i poraća, a prikazane su i povijesne okolnosti u kojima se sve to dogodilo. Film sadrži mnoštvo arhivske građe s izjavama svjedoka iz toga vremena te povjesničara i onih koji se brinu da se dozna istina o ovim događajima i pronađu oni za čija se posljednja počivališta još ne zna.

Film se pojavio u produkciji Laudata, na čelu s ravnateljicom Ksenijom Abramović. Redateljica i scenaristica filma je Nada Prkačin, snimatelj i montažer je Ivan Lovrić, autor glazbe Željko Barba, a na grafici i dizajnu radio je Nikola Uroić. Promocija je započela pjesmom klappe Hrvoje, nakon čega se nazočnima obratio provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko koji je istaknuo kako se ne može izgraditi mir dok se ne otkrije istina. Govor je završio stihovima iz pjesme »Pjesma mrtvog pjesnika« Dobriše Cesarića. Riječi pozdrava uputio je i dr. Dragan Čović, predsjedatelj Predsjedništva BiH, izrazivši radost zbog ovoga dokumentarca kojim se osvjetljava istina o ubojstvu franjevaca, pokretača vjerskog, društvenog i kulturnog života u Hercegovini. Prije samog prikazivanja filma, nazočnima se obratila i ravnateljica Laudata Ksenija Abramović koja je istaknula da se ovaj film pojavljuje u providonosnu trenutku, upravo ove godine u kojoj obilježavamo 70. obljetnicu ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca te Godinu posvećenog života. Ujedno je najavila i prikazivanje filma u ožujku u hrvatskim zajednicama koje vode hercegovački franjevci u Chicagu, New Yorku i Norvalu.

Nakon prikazivanja dokumentarca nazočnima se obratila i scenaristica i redateljica filma Nada Prkačin.

Ona je zahvalila svima na dolasku te istaknula kako je ponosna na Hrvate u BiH koji se nalaze u teškoj situaciji, ali se ne predaju, što su potvrdili i višesatnim čekanjem u redovima na nedavnim predsjedničkim izborima. Istaknula je da je film rađen s mnogo ljubavi te izrazila želju da se ovaj dokumentarac širi kako bi se proširila i istina o ovim događajima.

Dan prije, u srijedu 11. veljače, u Zagrebu u kinu Europa održana je pretpremijera ovoga dokumentarca. Uvodnu riječ uputio je vikar Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM fra Ivan Ševo, koji je između ostaloga rekao: »Volio bih da primjeri franjevaca budu poticaj mladima na ljubav prema vjeri i domovini«. Profesor Tomislav Đonlić govorio je o odgovornosti Komunističke partije za zločine nad fratrima, na poseban način Okružnog komiteta za zapadnu Hercegovinu bez čije se suglasnosti ubojstva franjevaca nisu mogla dogoditi. Svoju riječ uputili su i producentica filma, ravnateljica Laudata Ksenija Abramović, redateljica i scenaristica filma Nada Prkačin. U glazbenom dijelu nastupili su Miroslav Škoro, Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo Bosiljak iz Čučerja i članovi Zavičajnog kluba hercegovačkih studenata. ✍

PROSLAVLJENA SV. MISA ZADUŠNICA ZA POBIJENE FRANJEVCE I PUK U MOSTARU

Mostar, 15. veljače 2015. (KTA / MIRIAM / pobijeni.info) – U subotu, 14. veljače u 18.00 sati u vjernicima ispunjenoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru, proslavljena je sv. misa zadušnica u spomen na pobijene fratre i vjernike Mostara i okolice koji su žrtve Drugog svjetskog rata, poraća i nedavnog rata! Sv. misu zadušnicu predslavio je

provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko uz suslavlje don Željka Majića, generalnog vikara hercegovačkih biskupija, gvardijana fra Ike Skoke i još četrnaest fratara. Pred početak sv. misnoga slavlja sedmorica framaša, obučeni u franjevačke habite, upriporili su životne putove fra Lea Petrovića, provincijala,

i ostale šestorice fratara koje su jugoslavenski partizani prije 70 godina izveli iz mostarskog samostana, svirepo mučili, ubili i bacili u Neretvu. Neposredno prije sv. mise hercegovački su franjevci na tom mjestu zapalili svijeće i pomolili se za duše pobijenih. Očekuje se da se na tom mjestu podigne spomen-obilježje i sljedeće godine zajedno s pukom Božjim, uz molitvu i pjesmu, prođe istim putem kojim su pobijeni išli.

U svojoj propovijedi provincijal fra Miljenko Šteko je, između ostaloga, naveo riječi književnika Vladimira Pavlovića koje je napisao o 50. obljetnici ubojstva fratara, a koje su i danas tako suvremene: »Uz sve to čini me nespokojnim tajna te krvi nedužnih. U ime čega se na jedan mali narod usredotočilo toliko zla? Ono se umnožava kako teče vrijeme. Zbog čega nad njim svagda grakću apokaliptičke zloslutnice? Nije li uzaludan svaki pokušaj da se ova mučenička tajna povijesno i terminološki rasvijetli. Kontinuitet hrvatskih stradanja jednostavno spada u područje onostranosti. Ali ove riječi nisu riječi beznađa. Dok ih izgovaram, slijedim evanđeosku prisposobu o zrnu pšenice koje umire da bi uskrsnulo umnoženo. Ali ja ne znam pripovijedati u prisposobama. Nije mi dano. Zato i ne znam odgonetati tajne.« »Međutim, tajna stradanja naših fratara razotkriva se u Kristu, njegovu križu,

smrti i uskrsnuću. Po mučeničkoj smrti ušli su u tajnu onostranosti, u Kristovo uskrsnuće. Kroz čitavu našu mučeničku povijest naraštaji i naraštaji su išli stopama Kristovim i sve bliže Kristu. Njihova odvažnost bila je i ostala nadahnuće nama, a i ovim mladima koji su uprizorili živote naših nevino ubijenih fratara. Patnje i suze nisu bile nikada neplodne, jer su nošene vjerom u Gospodina, sa svijeću da je u njemu izvor novoga života koji nam pomaže osnažiti naše odluke danas živjeti uz Gospodina. Otkad je Isus razapeo svoj šator među ljudima, promijenilo se sve na ovoj zemlji: ljudskost je ušla u Boga, a Bog je ušao u našu zemaljsku sudbinu. U povezanosti s Kristom naš život ne može biti tragični svršetak. Zato neka nam stalno odjekuje u ušima njegov upit: Tko sam ja za tebe? S ovim Isusovim upitom mora se svaki od nas ponaosob susresti bez posrednika. Ovi naši svjedoci vjere to su doživjeli prije 70 godina ovdje u Mostaru. Dogodila se bolno nametnuta škola života u kojoj je za prolaz trebao dokument ispisan krvlju, nekoć na Kalvariji, a ovdje na liticama ili na mostu Neretve. Potpuno predanje Kristu. Tko sam ja za tebe?, odzvanjalo je Isusovo pitanje u njihovim dušama pred naletom partizanskih ubojica. I odgovor je slijedio: Tebi, Isuse, pripadamo, tvoji smo. Ohrabrivale su ih Isusove riječi: Ne bojte se onih koji samo tijelo mogu ubiti. Svaka rijeka, pa i Neretva, nosi tajnu svoga izvora. No, mi se nalazimo na izvoru najveće milosti euharistije. Ovu stvarnost možemo razumjeti i prihvatiti samo na stupu srca Kristova. On je svoju smrt pretvorio u čin ljubavi, što slavimo u euharistiji. Veće ljubavi nema nitko od one kada netko život svoj položi za prijatelje. Snagom ove Kristove ljubavi darovane nam u euharistiji možemo svjedočiti da smo Kristovi kao i naši nevino poubijani fratri«, istakao je provincijal fra Miljenko Šteko.

Kod sv. mise zadušnice asistirali su postulanti uz ceremonijera fra Antonija Šakotu. Misno slavlje lijepim pjevanje uveličao je župni zbor pod ravnanjem Drage Solde. ✍

HUMAC: SV. MISA ZADUŠNICA ZA POBIJENE FRANJEVCE, SVEĆENIKE, ČASNU SESTRU, SVE VJERNIKE HRVATE SVIH RATOVA

Humac, 16. veljače 2015. (ljportal.com) – U prepunoj novoj samostanskoj crkvi sv. Ante na Humcu 15. veljače slavljena je sv. misa zadušnica za sve pobijene svećenike, fratre, časnu sestru i sav vjernički puk ljubuške općine. Predslavio ju je humački gvardijan fra Velimir Mandić u suslavlju s vikarom Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivanom Ševom, vicepostulatorom postupka mučeništva pobijenih hercegovačkih franjevaca fra Miljenkom Stojićem, župnikom humačke župe fra Iva-

nom Borasom te velikim brojem svećenika.

Na samom početku misnoga slavlja gvardijan je izrekao dobrodošlicu svim fratrima i svećenicima, svim časnim sestrama, svoj rodbini i prijateljima pokojnih kojih se na sv. misi sjeća i za koje se u njoj moli, svim vjernicima iz okolnih župa, svim predstavnicima vlasti i hrvatskih braniteljskih udruga, svim preživjelim braniteljima te svim vjericima.

U svojoj propovijedi fra Velimir je između ostaloga

naglasio: »Mi na Humcu malo širimo svoje vapaje i molitve: naravno da su nam misli usredotočene na pokojne svećenike i franjevce, ali nam se čini da svi vjernici zaslužuju da ih se sjetimo i da i za njih molimo. Stoga smo večeras ovdje kako bismo se prisjetili svih naših pradjedova koji su nestali ili poginuli u Prvom svjetskom ratu, svih pobijenih ili nestalih u Drugom svjetskom ratu i poraću, njih 2.279, kao i svih franjevaca koji su podrijetlom iz naših krajeva, od Studenaca do Imotskoga, ili su ovdje oko Ljubuškoga mučeni, ili su s Humca odvedeni te bez suđenja ubijeni, njih 36. Molimo i za trojicu biskupijskih svećenika podrijetlom iz naše župe, kao i za časnu sestru Reginu Milas. Uključujemo u svoje molitve i sve pokojne branitelje koji su nedavno u Domovinskom ratu poginuli na bojišnici ili umrli od posljedica rata braneći svoja i naša ognjišta. A njih je točno 105 i još tri civilne žrtve, dvoje djece i jedna medicinska sestra.« Dotaknuo se evanđelja gdje nam je Isus Krist obznanio istinu koja se potvrđuje već više od 2.000 godina: »"Vas će predavati na muke i ubijati vas. I svi će vas narodi zamrziti zbog imena moga..." Ta je istina potekla od Onoga koji je za sebe rekao da je Put, Istina i Život. I On ju je prvi iskusio. Vjerujem, poštovana braćo i sestre, da smo ponosni na naše pobijene fratre, svećenike, časne sestre kao i na veliki broj naših predaka koji su čestito živjeli, svakodnevno molili, i u milosti posvetnoj preselili se u vječnost. Znamo iz raznih svjedočanstava kako su, očekujući metak u zatiljak, čekajući tamu jame ili brzake rijeka... molili Boga za milost oprostjenja svih svojih mana i grijeha, te vapili da ih Isus dočeka u vječnosti, u raju«, kazao je u svojoj propovijedi nazočnim vjernicima. Navodeći riječi blaženog kardinala Alojzija Stepinca, kada je na suđenju u svom govoru rekao: »Moja je savjest čista«, pozvao je sve vjernike na razmišljanje. »Kad bi svatko mogao reći "Moja je savjest čista", uvjeren sam da bismo bolje živjeli, da bi svatko imao posla i kruha, uvjeren sam da ne bi

trebalo "mito" da se dobije posao, da nam ne bi mladež odlazila u tuđinu tražiti posla, uvjeren sam da ne bi bilo lažnih i kupljenih diploma, uvjeren sam da bi naši učenici i studenti imali želju učiti i stjecati znanje, da bi demografska slika našega naroda bila svjetlija. Uvjeren sam također da bismo se više međusobno poštovali, uvažavali, da bismo bili ćudoredniji i pošteniji. Uvjeren sam da bi bilo manje "mobinga" na radnim mjestima, da bi bilo manje rastavljenih brakova, da bi bilo više sretne djece koja bi živjela u sretnim obiteljima. Isus Krist želi da i u naše vrijeme žive ljudi na svim područjima koji za sebe mogu uvijek reći: moja je savjest čista! Meni svećeniku, tebi brate, ma gdje bio i ma koji posao ili život živio, bit će ponos ako za sebe možeš mirno i savjesno izreći: moja je savjest čista, bila je i bit će! Vjerujem Isusu, od Njega učim, Njega slijedim kao i moji predci časni oci fratri, uzorni svećenici, ponizne i čestite časne sestre, pobožni i vjerni puk hrvatski iz naše Hercegovine, naše Bekije i Nahije. Ako smo ponosni na svoje časne pretke, učinimo sve da i oni budu ponosni na nas svoje unuke pred licem nebeskog Oca.«

Sv. misno slavlje uzveličao je veliki župni zbor »Sv. Ante« pod ravnanjem s. Slavice Filipović. ✍

KRIŽNI PUT »STOPAMA POBIJENIH«

Macelj, 22. ožujka 2015. (IKA) – Križni put Đurmanec – Macelj održan je u subotu 21. ožujka. Na željezničku postaju u Đurmancu u Hrvatskom zagorju pristigli su brojni hodočasnici iz Zagreba, Međimurske, Varaždinske i Krapinsko-zagorske županije. S dostojanstvom i pobožnošću okupili su se da na tom mjestu iskažu svoju zahvalnost i poštovanje prema hrvatskoj mladosti koja je baš s te željezničke postaje u poraću 1945., u svibnju i lipnju, dakle prije gotovo punih 70 godina, vezana žicom natjerana na Križni put, njihov posljednji životni hod prema brojnim jamama Maceljskog gorja u koje su ih prethodno ponižene i ubijene bacali jugokomunistički »oslobodioci«

vođeni mržnjom.

Križni put okupio je i ove godine brojne hrvatske domoljube što su »Stopama pobijenih« u skrušenoj molitvi propješačili desetak kilometara puta kojim su prolazili naši ubijeni predci. I ove godine Križni put zajednički su organizirali župa sv. Jurja iz Đurmanca i Udruga Macelj 1945. Posebno je lijepo bilo vidjeti mladež s upaljenim svijećama i hrvatskim stjegovima iz župe sv. Jurja, prvopričesnike i krizmanike, pjevače koji su predvodili pjevanje, te vjernike koji su putem hodočasnica pružali okrjepu i kraći odmor priključujući se sami hodočasničkoj koloni prema crkvi Muke Isusove na Maclju.

Nadahnut tekst Križnoga puta »Stopama pobijenih« fra Bonaventure Dude i ove godine kroz Muku Spasiteljevu prikazivao je i užas stradanja, suze, krv i smrt hrvatske mladosti na prostorima ovoga najvećeg hrvatskog stratišta u Hrvatskoj u kasno proljeće 1945., na Macelju, o čemu se u javnosti premalo zna ili zapravo ništa ne zna. Uz domaćeg župnika fra Vladu Mustača pobožnost Križnoga puta vodio je i fra Miljenko Stojić iz Hercegovačke franjevačke provincije koji je vicepostulator u postupku mučeništva pobijenih hercegovačkih franjevaca te pokretač Informativnog centra »Mir« Međugorje i Radiopostaje »Mir« Međugorje. Nakon završetka Križnoga puta predvodio je sv. misno slavje u crkvi Muke Isusove na Maclju. U skrušenoj pobožnosti hodočasnici su nakon

»NAŠI PRATRI« – SPOMEN U SRCU MUČENIČKE HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE!

Široki Brijeg, 27. ožujka 2015. (Ines Grbić / laudato.hr) – Na svom promotivnom putu film »In odium fidei – Iz mržnje prema vjeri« prikazan je 26. ožujka u središtu najbrojnijeg mučeništva Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM u Širokom Brijegu. Dvoranu Zavoda Svete obitelji ispunili su brojni vjernici u želji da saznaju kako je ubijeno 66 hercegovačkih franjevaca 1945. Gotovo polovica ubijenih fratara, njih 30, bila je iz širokobriješke samostanske zajednice, a još četvero njih živjeli su na okolnim župama.

Film je osobito potresno doživjeti »na mjestu zločina«, među ljudima gdje širokobriješki samostan predstavlja središnje mjesto žrtvoslova Hercegovačke franjevačke provincije. Tijela 24 fratara mučenika pokopana su u širokobriješkoj samostanskoj crkvi. Taj je grob mjesto molitve, uzdizanja Bogu zahvale za uslišanja te prošnje za osobne i potrebe Crkve i naroda. Ove je godine 70. obljetnica od tog strašnog događaja koji je desetljećima zataškavan i nije bio dostojanstveno vrjednovan.

»Laudato ovim filmom to želi promijeniti. U čišćenju spomen-sjećanja skidamo prašinu s povijesnoga zabora-

toga razgledali spomen-sobu maceljskih mučenika i u tišini, kako to i pristoji danu koji prethodi Gluhoj nedjelji, uputili se svojim domovima.

Ovom pobožnošću Križnoga puta Udruga Macelj 1945. započinje obilježavanje 70. obljetnice Maceljske tragedije. Predvođena svojim predsjednikom gosp. dr. Stjepanom Bačićem nastavlja s radom na promicanju istine i poslije smrti svojeg legendarnog predsjednika Stjepana Brajdića želeći kod hrvatskih ljudi pobuditi pozornost prema ovom zanemarenom dijelu naše povijesti. Maceljska tragedija mora prerasti okvire župe na čijem se području dogodio ovaj zločin. U tom smislu predstavnicima Udruge Macelj 1945., predvođeni predsjednikom gosp. Bačićem, zadnjih mjeseci učinili su nekoliko značajnih susreta, među kojima i pohod kardinalu Josipu Bozaniću upoznavši ga s djelatnostima kojima Udruga namjerava obilježiti ovogodišnju 70. obljetnicu. Kardinal Bozanić obećao je sudjelovanje Hrvatske biskupske konferencije na sv. misi 7. lipnja na Maclju. Jednako tako i predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović upoznata je s djelovanjem Udruge. Upravo se dovršava monografija o Macelju koja bi trebala biti predstavljena uoči 7. lipnja. S predstavnicima Krapinsko-zagorske županije održani su razgovori o prostoru Maceljske gore koja bi trebala kroz Prostorno-plansku dokumentaciju Županije postati Spomen područje Macelj. ✍

va! I dok svake godine brojni puk sv. misom zadušnicom slavi 7. veljače kao spomen na ubijene franjevce, podsjećamo na bezobzirnu činjenicu kako je u bivšoj državi upravo taj krvavi 7. veljače, kada su franjevci ubijeni, slavljen kao Dan oslobođenja Lišnice, kako je Široki Brijeg bio preimenovan. Filmom želimo otkriti pravu pozadinu tih tzv. osloboditeljskih dana koji su zla podvala historiografije što je svjedoci i arhiva u filmu demantiraju«, istaknula je u prigodnom obraćanju producentica filma Ksenija Abramović.

Ekshumacija tijela širokobrijeških franjevaca počela je 1969. kad je otkopano sklonište gdje je pronađeno 12 posmrtnih ostataka pobijenih. Svi su bili zapaljeni i ustrijeljeni metkom u glavu. Osim širokobrijeških franjevaca, u borbama za Široki Brijeg između 6. i 10. veljače 1945., jugokomunisti su likvidirali i 82 civila pod krinkom ili pod optužbom da su radili za okupatore. »Široki Brijeg je osobito bio na udaru komunističkih-partizanskih mučitelja, jer je tu djelovala glasovita Franjevačka klasična gimnazija. U njoj je bila vrhunska pouka i odgoj hercegovačke, slavonske i dalmatinske djece, u hrvatskom i

katoličkom duhu. No, ne da se uništiti grad koji svijetli na gori! Franjevačka crkva i samostan istinski su i neuništivo svjetlo u Širokom Brijegu. Broj novaka je rastao, potvrđujući još jednom istinu kako je krv mučenika sjeme novih kršćana i duhovnih zvanja«, rekla je Ksenija Abramović.

U filmu se spominje i podatak kako je u šk. g. 1938./39. u franjevačkoj gimnaziji predavalo 20 profesora, i svi su bili franjevci. Od toga, čak petnaestorica su imala doktorat. »To je jedinstveni podatak za neku srednju školu ne samo onoga, nego i ovoga vremena. Tolika koncentracija učenosti, inteligencije na tom kršu, prikazuje otvorenost Crkve i seljacima, svima, ne samo odbačanim za svećeništvo«, ističe sugovornik u filmu. Uoči Drugoga svjetskog rata, naime, Franjevačka klasična gimnazija imala je oko 400 učenika od kojih su dvije trećine bili djeca seljaka, vanjski učenici koji se nisu spremali za svećenički i redovnički poziv. Franjevačka namisao je bila da se osim njihovih kandidata, u gimnaziji školuju i djeca seljaka kako bi imali ne samo svećeničku, nego i seljačku inteligenciju, dakle, svjetovnu. U to vrijeme u Hercegovini nije postojala nijedna druga srednja škola u kojoj bi se mogla školovati i djeca seljaka, stoga je doprinos širokobriješke gimnazije izuzetan. »Takvi ljudi su bili poticaj nastajanju ovog filma kojim želimo čuvati trajnu uspomenu i poticati zahvalu za žrtvu koju su dali hrvatski sinovi na njivi narodnoj i njivi Gospodnjoj. Takve sadržaje želimo stvarati i emitirati i na Laudato televiziji (LTV-u), u želji da se pokaže bogata i slavna prošlost hrvatskog naroda i Katoličke Crkve«, poručila je ravnateljica Abramović potaknuvši nazočne da se učlane u Klub prijatelja LTV-a uplatom mjesečnog priloga. »Bit ćemo vaša veza s domovinom Hrvatskom i pratiti što radite i kako živite u svojim župama«, poručila je na kraju.

Osim u veljači 1945., udarac Širokom Brijegu nanesen je i 1947. kad su jugokomunisti zapalili sve preostale knjige u samostanu, uključivši i župne matice. Čak su otukli ploču nad samostanskim ulaznim vratima koja pokazuje kad su fratri stigli na Široki Brijeg. Scenaristica i redateljica filma Nada Prkačin u tom je kontekstu rekla: »Kad sam počela raditi ovaj film, nisam shvaćala kako je

i moj djed prošao Križni put. Došavši prije nekoliko mjeseci ovdje, gledala sam vas kroz staklo. No, danas kada stojim pred vama osjećam se jednostavno doma. I zato vam hvala na sjećanjima! Jer da nije vas i, kako ih vi zovete, vaših pratara, ne bi bilo ni ovog filma.«

Riječ dobrodošlice uputio je i Miro Kraljević, gradonačelnik Širokog Brijega, čiji je otac i sam sudionik Križnoga puta. Istaknuo je: »Starijima ne će toliko značiti, ali našim mladima izloženima raznim medijima koji suprotno rade i govore, potreban je ovakav sadržaj. Danas se pojednostavljuje situacija. Ovaj narod znao je izabrati put i odgovoriti na najteže izazove. Jer kad nam je bilo najteže, bili smo najjači! I iz ovog filma izvucimo pouke i ne zaboravimo povijest!«

Na promociji filma bili su i fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, fra Tomislav Puljić, gvardijan franjevačkog samostana Uznesenja BDM u Širokom Brijegu i Vinko Topić, predsjednik Gradskog vijeća Širokog Brijega.

Ravnateljica Laudata Ksenija Abramović zahvalila je na potpori domaćinima u Zavodu Svete obitelji i na doprinosu u organizaciji ovoga događaja. »Hvala od srca, Široki Brijezhe! Budite ponosni na svoje velike i sposobne ljude koji su darivali živote vaših predaka i vas samih, te su najljepšom stazom ljubavi i služenja utirali vaše današnje pute«, poručila je Ksenija Abramović Širokobriježanima na dirljivom susretu vjerničko-domoljubnog zajedništva i zahvalnog spomena naroda i Crkve. ✍

ZAPOČELI RADOVI NA ZAŠTITI RATNOG SKLONIŠTA

Široki Brijeg, 18. svibnja 2015. (Ivana Karačić) – Dana 19. svibnja na Širokom su Brijegu započeli radovi na zaštiti franjevačkog ratnog skloništa izgrađenog tijekom Drugoga svjetskog rata. Sklonište je izgrađeno prema tadašnjim propisima o školstvu, koji su se odnosi-

li i na glasovitu Franjevačku klasičnu gimnaziju. No, 7. veljače 1945., nakon što su jugokomunisti osvojili samostan, postalo je to mjesto gdje su ubili 12 franjevaca iz samostana i potom ih zapalili. Njihovi zemni ostatci izvađeni su i 1. srpnja 1971. pokopani u samostanskoj crkvi,

uz sudjelovanje mnoštva puka Božjega. Nakon gušenja Hrvatskoga proljeća sve je palo u dugu olovnu šutnju, do Domovinskog rata.

Grobnicu ovih pobijenih hercegovačkih franjevaca i svih drugih pobijenih franjevaca pokopanih u samostanskoj crkvi, njih 24, te ratno sklonište svakodnevno posjećuju hodočasnici iz raznih zemalja svijeta kao i, naravno, domaći puk Božji. Oni se na tom mjestu mole za zagovor »širokobriškim mučenicima« i pale svijeće u znak zahval-

nosti za žrtvu koju su ovi franjevci podnijeli za svoju vjeru i narod.

Da se pod utjecajem vremena i prirodnih procesa ratno sklonište ne bi urušilo, pristupilo se njegovoj zaštiti. Nakon što mu bude uređena unutrašnjost, pristupit će se uređenju i okoline. Olakšat će mu se pristup te fratrima iz samostana i svim ljudima dobre volje omogućiti da se mole i odmaraju u miru i tišini. ✍

STARE STRUKTURE OMETAJU ISKAPANJA, ALI NE USPIJEVAJU IH SPRIJEČITI

Zagreb, 24. svibnja 2015. (Vlado Čutura / Glas Koncila) – Član Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij i vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« fra Miljenko Stojić inicijator je povjerenstava za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga

svjetskog rata i poraća. Ističe da nailaze na teškoće u Hrvatskoj jer je očito da umreženost komunističkih ostataka ne dopušta propisno istraživanje žrtava Drugoga svjetskoga rata i poraća.

»Prvo povjerenstvo ustrojeno je na Širokom Brijegu 2009. Budući da se ni u BiH, kao ni u Hrvatskoj vlasti jednostavno ne žele baviti posmrtnim ostacima pobijenih tijekom rata i u poraću, pronašli smo općinski zakon o grobljima i na temelju njega ustrojili povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća na području općine.

Do sada je u BiH ustrojeno devet takvih povjerenstava. Uspjeli smo ih i ujediniti pod istu kapu u odjelu Hrvatskog narodnog sabora (HNS) BiH za Drugi svjetski i Domovinski rat. Taj ih odjel koordinira te između ostaloga gradi veliko groblje mira na

Bilima iznad Širokog Brijega.«

Stojić nadalje kaže da je zadaća povjerenstva najprije prikupiti sve moguće podatke o žrtvama na svojoj ozemlju. Nakon toga pristupa se njihovu stručnome iskapanju i u skladu s novčanim mogućnostima i potrebi DNK analizi. Nakon toga dolazi predavanje obitelji identificiranih, a oni koji to nisu pokapaju se u mjesno groblje. Treba naglasiti da se prilikom iskapanja maksimalno nastoji odvojiti tijelo od tijela. Na taj je način uvijek moguća naknadna identifikacija jer se svako tijelo stavlja u limeni sanduk označen podatcima gdje, kada i pod kojim je brojem dotično tijelo pronađeno. Zadaća je povjerenstva izraditi i žrtvoslov te osigurati spomen-sobu za pobijene.

Cjelovit članak može se pročitati na stranicama portala glas-koncila.hr ili na stranicama portala Vicepostulature pobijeni.info. ✍

FRANJEVAČKO SRCE NA GROBU SLAVNIH

Široki Brijeg, 1. lipnja 2015. (Željka Galić) – Bilo je to davno, one hladne veljače 1945., kada su naši zatirači ušli u samostan i svetište na Širokom Brijegu. Ništa im ne bijaše sveto. Sve su devastirali, palili, ubijali. Smaknuše i spališe nam fratre u vrtu samostana.

U vrijeme Hrvatskoga proljeća ekshumirani su ostaci naših slavnih pobijenih i preneseni u samostansku crkvu i pokopani. Bilo je to bez ikakve oznake, natpisa ili obilježja. Strah je pokrivaov ovaj slavni grob sve do Do-

movinskog rata. Dolaskom fra Joze Zovke u naš samostan razbuktala se priča o našim pobijenima. Govorio je o njima, spominjao ih u svakoj prilici. Priredio je više znanstvenih skupova s bivšim širokobriješkim đacima, kako na Širokom Brijegu, tako i u Zagrebu, gdje mnogi od njih žive. Sve je to nama trećarima otkrilo nove spoznaje i veličinu pobijenih hercegovačkih franjevaca.

Naš je Franjevački svjetovni red oživio i danomice rastao. Kao naš duhovnik i asistent fra Jozo Zovko

predložio nam je da preuzmemo brigu o grobu pobijenih hercegovačkih franjevaca. Bili smo time počašćeni i oduševljeni. Još uvijek svaki tjedan članovi našega bratstva čiste i cvijećem ukrašavaju njihov grob. Mnogi tu svakodnevno dolaze, pale svijeće i na koljenima se utječu njima za zagovor. Također hodočasnici, koji dolaze iz svih puka i jezika, slušaju o našim pobijenim fratrima i našem narodu. Na taj način njihov grob postaje mjesto molitve, zavjeta i čudesnih plodova.

Zajedno sa svim ovim događanjima rastemo i mi trećari u ljubavi prema našim svjedocima i učiteljima. Tako je njihova smrt i mučeništvo postala naša snaga i naša dika. ✍

MACELJ: HERCEGOVAČKI FRANJEVCI DAROVALI XI. POSTAJU KRIŽNOGA PUTA

Macelj, 3. lipnja 2015. (Josipa Vukoja / Vicepostulatura) – Jedno od stratišta hercegovačkih franjevaca jest i Macelj, gdje su jugokomunisti pogubili oko 13.000 Hrvata. Tu su svoj životni hod završili hercegovački franjevci fra Metod Puljić, fra Darinko Mikulić i fra Julijan Petrović. Jugokomunisti su ih pogubili zajedno s još 18 svećenika, redovnika i bogoslova 4./5. lipnja 1945. Njihovi zemni ostatci pronađeni su sa zemnim ostatcima brojnih hrvatskih časnika i dočasnika u jami IV. D. U 23 jame, dok državna Komisija nije iznenada ujesen 1992. naglo prekinula daljnja iskapanja, pronađeni su zemni ostatci 1.163 žrtve. Kostí žrtava su, iz zasad neobjašnjivih razloga, punih 13 godina ležale na tavanu patologije Medicinskog fakulteta na Šalati da bi velikim zalaganjem pokojnog domobranskog časnika Stjepana Brajdića, preživjelog svjedoka s križnih putova, te tadašnjega župnika župe Đurmanec fra Drage Brgleza, bile pokopane u Maclju 2005.

U to doba o zemnim ostatcima pogubljenih u Macelju najviše su brinuli spomenuti članovi Udruge Macelj 1945. U Donjem Maclju pobijenima u spomen izgrađena je crkva Muke Isusove, prikladna grobnica i veoma dojmljiv križni put. Njegova XI. postaja sve je donedavno »tražila« svoje darovatelje. Problem je brzo riješen nakon što je skupina hercegovačkih franjevaca u Švicarskoj doznala za tu poteškoću organizacijskoga odbora. O njihovoj velikodušnosti svjedoči metalna pločica na postolju XI. postaje s jednostavnim natpisom – »Hercegovački franjevci«.

U budućnosti će još trebati urediti spomen-obilježje u Lepoj Bukvi. Riječ je o mjestu gdje su u već spomenutoj jami IV. D pronađeni pogubljeni svećenici, redovnici i bogoslovi. Lepa Bukva jedna je od postaja križnoga puta *Stopama pobijenih*, koji se u Hrvatskom zagorju hodnjom od 10-ak kilometara posebno časti u korizmeno vrijeme dok je sva Maceljska šuma jedna od najtragičnijih postaja križnog puta hrvatskoga naroda 1945.

Ove godine u Maclju se 7. lipnja obilježava 70. obljetnica komunističkih zločina. Župa sv. Jurja u Đurmancu u suradnji s Općinom Đurmanec, Udrugom hrvatskih katoličkih muževa, Gradom Krapinom i Udrugom Macelj 1945. organizira molitveni program za sve žrtve križnih puteva i maceljske mučenike. U crkvi Muke Isusove u Maclju u 16.00 sati započinje pobožnost Križnoga puta nakon čega u 17.00 sati slijedi sv. misno slavlje koje predvodi mons. dr. Mile Bogović, gospičko-senjski biskup i predsjednik Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. Udruga Macelj 1945. također je u prigodi 70. obljetnice komunističkih zločina izdala monografiju o povijesnom zločinu prikrivenom od javnosti. ✍

OBLIJEŽENA 70. OBLJETNICA STRADANJA MACELJSKIH ŽRTAVA

Đurmanec, 8. lipnja 2015. (IKA) – Jubilarna 70. obljetnica stradanja maceljskih žrtava okupila je više stotina hodočasnika iz cijele Hrvatske, pedesetak svećenika i trojicu biskupa koji su u Đurmanec došli iskazati počast za više od tisuću ekshumiranih žrtava stradalih na području Maceljske šume u prvim danima lipnja 1945., nakon završetka Drugoga svjetskoga rata. Pred grobnicom u koju su ukopane 1.163 žrtve iz 23 jame u nedjelju, 7. lipnja, na križnom putu, polaganju vijenaca i euharistijskom slavlju komemorirane su i druge žrtve Križnoga puta, stradali u ratu i poraču, kao i tijekom Domovinskoga rata, ali i oni čija su tijela ostala zakopana bez imena i prezimena ili kakvog znaka i još uvijek nisu na dostojan način obilježena, javlja portal Glasa Koncila. Misno slavlje u spomen žrtvama ispred crkve Muke Isusove predvodio je predsjednik Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij gospičko-senjski biskup Mile Bogović, a pridružili su se zagrebački pomoćni biskup Valentin Požaić i križevački vladika Nikola Kekić. Kao i prijašnjih godina posebno je bila vidljiva prisutnost franjevaca: poglavito zbog toga jer su među 21 ubijenim svećenikom, redovnikom i bogoslovom njih deset bili franjevci iz provincije Bosne Srebrene i Hercegovačke provincije. Ostali su bili svećenici iz Zagrebačke, Đakovačko-osječke i Vrhbosanske nadbiskupije te Krčke biskupije.

Odbaciti kamenje i duh mržnje i optuživanja, bila je glavna poruka misnoga slavlja koju je u propovijedi i uvodu u misno slavlje izrekao biskup Bogović upozorivši da se rukopis velike laži može prepoznati u nasilju nad maceljskim žrtvama jer je, kao i kod Isusova suđenja i smrti, velika laž živjela uz potporu novca i nasilja. »Desetljećima se ovdje o stradalima nije smjelo govoriti, a ako se negdje o njima govorilo, bilo je to upravo u prilog jačanja mržnje prema njima i njima sličnima. Mi smo za reviziju takve prakse i povijesti, ali na taj način da se mržnja ne stvara i ne širi prema nikome, nego da se širi i jača poštovanje prema svim žrtvama, napose prema onima kojima je bilo oduzeto svako ljudsko dostojanstvo

i o kojima se jako dugo moglo javno samo s prijezirom govoriti jer su bili žrtve režima na vlasti«, rekao je biskup Bogović. Spomenuo je da Crkva duh i poruku maceljskih žrtava iščitava kao poziv na odbacivanje kamenja koje je pripremljeno da bi se bacilo na grješnike u prošlosti, ali i u današnjici. Kršćanski se duh očituje u stavljanju naglaska na poštovanje žrtve, a ne na zločin počinitelja. Pomirljiv i kršćanski ton osjetio se u riječima propovjednika i kada je govorio o tome kako su mnogi otišli u ustaše i partizane jer nisu imali drugog izlaza: »Jednom trebamo doći i do toga da je na objema zaraćenim stranama bilo ljudi koji su učinili mnogo dobra, da su pravedniji od onih koji ih optužuju, koji se olako bacaju kamenjem na druge. Nije mjesto da se to ovdje govori, jer ovdje je jasno tko je počinio zločin. Ne ćemo ovdje ići za izjednačavanjem ni pravednosti ni krivice. No, ne osuđujemo djecu samo zbog grijeha očeva, nego im pomognimo da po zlu ne nastave očev trag, da ga nastave po dobru koje je zacijelo postojalo.«

Rudnikom dobrote, vjere i ljubavi nazvao je biskup Bogović mnoge jame pred brojnim hodočascima koji su osim iz Hrvatskoga zagorja, Varaždina i Zagreba stigli i iz Dalmacije te Hrvatske katoličke misije u Grazu. Na najvećem grobištu hrvatskoga naroda priznanje su došli odati i predstavnici brojnih udruga među kojima su istaknute Udruga hrvatskih katoličkih muževa i Udruga Macelj 1945. te Andrija Hebrang, predstavnik predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović.

Biskup Bogović posebno je istaknuo nastojanja Komisije za hrvatski martirologij koja je nakon prestanka rada državne komisije za žrtve rata nastavila predan rad na istraživanju žrtava i obilježavanju grobišta te je, prema biskupovim riječima, spremna predati plodove svojega rada državnoj komisiji kada ona bude ponovno uspostavljena. Zapitao se biskup Bogović kamo s ostacima žrtava, a kao dobru lekciju i dobar primjer istaknuo je upravo Macelj. »Nakon što je Komisija za žrtve rata iskopala 1.163 skeleta žrtava, pojavio se problem kamo s tim kostima. Punih 12 godina one su stajale na tavanima i u podrumima, gdje su smetale i postale suviše. Tek kada su se vrijedni ljudi pobrinuli da se rješenje nađe ovdje, pitanje je riješeno na najbolji mogući način. Ali samo za tih 1.163 žrtve«, rekao je biskup Bogović. Tom je prilikom ponovio i ono što često ističe kao važan dio rada njegove Komisije: nužnost uspostavljanja svehrvatskoga groba gdje bi se pokopale kosti svih neidentificiranih žrtava iz manjih grobišta. »Na žalost, još za taj grob na našoj Kalvariji nemamo dovoljno Josipa iz Arimateje i Nikodema, a kada se oni i pojave, suvremeni se Pilati pokazuju krući od onoga iz I. stoljeća i ne žele nam predati tijela onih koje su osudili«, poručio je biskup Bogović. ✍

TRSAT: PRIZNANJE KSENIJI ABRAMOVIĆ ZA PRODUKCIJU AUDIOVIZUALNOG STVARALAŠTVA

Trsat, 14. lipnja 2015. (M. P. / laudato.hr) – Šesti po redu Festival Trsat 2015., održan 11. – 13. lipnja na trsatskom je svetištu ugostio dvanaest filmova vjerske tematike snimljenih u Hrvatskoj i iseljeništvu. Glavnu festivalsku nagradu osvojio je dokumentarni film »Prateći Majku Tereziju« redateljice Ljiljane Bunjevac-Filipović. Isti je film nagrađen dvjema strukovnim nagradama: Ljiljana Bunjevac-Filipović za najbolji scenarij, a Matija Zajec za najbolju montažu. Najboljim redateljem proglašen je Davor Borić za film »Na Musteru do Uskrsa«, najboljim snimateljem Marko Raguž za film »Pisma novorođenom Isusu«, a najboljim skladateljem Bruno Krajcar za glazbu u filmu »Tragovi jedne vizije«.

Posebno priznanje dodijeljeno je ravnateljici Laudata Kseniji Abramović za produkciju audiovizualnog stvaralaštva te redatelju Edi Benčiću za poseban entuzijazam iskazan u radu na filmu »Zavet«.

»Ksenija Abramović među rijetkima u Hrvatskoj producira filmove s tematikom spomena na pojedina teška razdoblja prošlosti hrvatskoga naroda i život Katoličke Crkve, s osobitim naglaskom na njezinu veliku stradalničku dimenziju u nedavnoj povijesti. Stoga smo ove godine prvi put htjeli i službeno izraziti priznanje, dodijeliti nagradu za produkciju koja nije bila dijelom dosadašnjih postojećih kategorija nagrađivanja na ovom festivalu. Na to nas je potaknuo dokumentarni film "In odium fidei – Iz mržnje prema vjeri" u produkciji Laudata«, rekao nam je ravnatelj i selektor festivala Bernardin Modrić. Pritom je naglasio: »Smatramo važnim i javno poduprijeti nastojanje producentice Abramović da i dalje potiče autorstvo filmova o sadržajima za koje kod drugih filmsko-producentskih subjekata nema dovoljno volje i želje da ih se snima, iako postoji zanimanje javnosti za filmove koji propituju složenu povijest hrvatskog naroda i stradanja Katoličke Crkve.«

Kao član Međunarodnog VIVA filmskog festivala, religijskog, ekološkog i turističkog dokumentarnog filma u Sarajevu, Bernardin Modrić uočava razliku između hrvatske kinematografije i one drugih zemalja. »U svijetu ljudi rade puno smjelije, ozbiljno se bave čovjekom i vjerom. Vjerujem da će produkcija Laudata ići dalje u tom smjeru, prikazivati situacije kako čovjek ozbiljno živi vjeru, pa i kad je njegov život ugrožen. Ta dimenzija svjedočanstva ljudskosti i vjere u kušnjama i mraku, značajna je i poticajna za gledatelje i sve do kojih će na neki način doći poruka filma. Takav pristup radu je radost i profesionalno zadovoljstvo i za sve autore filmova«, rekao nam je Modrić.

Za Laudato je posebno ohrabrenje poruka Svetog Oca koju je nedavno uputio u sarajevskoj katedrali za vrijeme svog apostolskog pohoda BiH. »Draga braćo i sestre, ne-

mate pravo zaboraviti svoju povijest. Ne radi osvete, već zato da budete mirotvorci, da biste mogli ljubiti poput njih«, rekao je Papa nakon što je čuo svjedočanstva dvojice svećenika i redovnice o tešku iskustvu rata u BiH. »Na nama je čuvati spomen na mučenike našega naroda i našeg roda hrvatskoga. Sudbinu nijemih žrtava ne smijemo prepustiti zaboravu jer nema bolje budućnosti ni pravedna mira bez čuvanja uspomene na njih«, rekla je producentica Abramović naglašavajući kako će Laudato na temeljima istine nastaviti producirati filmove s vjerskim temama i temama iz života Crkve.

Teme kojima su se autori filmova ovogodišnjeg festivala bavili slika su naše društvene stvarnosti sve tamo od istraživanja zločina komunističkoga režima tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata. »To je tema poznata i ovdje na Trsatu budući da su se slične stvari, koje su provodili zločinci iste totalitarne ideologije, događale i desetak metara od ove dvorane, a i u prostoru samostana. Tu su zatim teme koje su osvjetljavale činjenice iz života znamenitih povijesnih osoba što su svojim djelovanjem u ime Katoličke Crkve osnažile vjeru kako u hrvatskom narodu tako i diljem svijeta, kao i teme koje spajaju pobožni puk s jednostavnim životom i vjerskim običajima i nadanjima«, zaključio je predsjednik ocjenjivačkog suda festivala, redatelj i publicist Vanja Vinković.

Čestitajući svima nagrađenima, Vinković je poželio »da nastave istraživati i promicati vjerske i općeljudske teme u svojim budućim filmovima, sve u cilju da se hrvatskom društvu predstavte različiti pogledi i razmišljanja, kako bismo napokon mogli u potpunosti živjeti demokratske vrijednosti za koje smo se opredijelili prije 25 godina«.

»Kao selektor i pokretač trsatskog festivala sugerirao bih autorima da se sljedećih godina više bave temama i problemima s kojima se katolici susreću i suočavaju u svom svakodnevnom životu. Problematiziranjem svjetonazorskih sukoba i nametanja stavova kojima se katolicima osporavaju njihove vrijednosti u važnim porama života festival će opravdati svoje postojanje i proširiti autorska viđenja«, poručio je Modrić. »Imat ćemo tada prigodu gledati krasne primjere filmskog stvaralaštva gdje se kroz ljubav iskazanu u tzv. običnom životu zrcali i božanska prisutnost na svakom koraku i gdje su duhovne vrijednosti i nauk vjere zastupljeni u svim životnim situacijama«, zaključio je Modrić. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, VIII., 2 (15), Široki Brijeg, 2015. , srpanj – prosinac, 2015.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Zaključenje broja: 25. lipnja

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i za što):
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Pred nama je 15. broj ovoga našega glasila. Zacijelo razlog za malo slavije, ali ostavit ćemo to za neku drugu priliku. Sada nam je zauzeto raditi da se istina o prošlim vremenima konačno probije u našu javnost.

Mislimo da je to razumljivo samo po sebi? Ma nije! Čak ni tamo gdje smo nazgled mi sami sa sobom. Umjesto zanosa da se sve to istraži, događa se da se odmahuje rukom i kaže kako još nije sazrijelo vrijeme. A kada bi to bajno vrijeme trebalo sazrijeti? Takvi na to ne odgovaraju. No, mi možemo dotičnima reći da na taj način oni ponovo ubijaju već ubijene žrtve. Zvuči oporo i para uši, ali je istina. Treba se zaista nad svime time zamisliti.

Krivci smo ako dopustimo da jugokomunistička istina bude jedina istina koja će progovarati o našim pobijenima. Ne treba to biti ni neka naša istina. Neka to bude istina koja će odgovarati onomu što se zaista dogodilo. Tek tada će se određeni vjerojatno pokajati, oni koji nisu oprostili, to će vjerojatno također učiniti. Jugokomunistička suza nije nimalo vrjednija od suze njihovih žrtava.

U slučaju pobijenih hercegovačkih franjevac istina izgleda i ovako. Fra Leo Petrović, provincijal, štitio je u Mostaru obitelji jugokomunističkih pristaša i njihovih simpatizera, štitio je Židove i Srbe. Imamo svjedočanstva o tome i objavit ćemo ih u nekom od sljedećih brojeva *Stopama pobijenih*. Unatoč tomu, i mnogočemu sličnom, jugokomunisti su

ga ubili i do dana današnjega proglašuju ga fašistom. Smeta im i mrtav jer je volio svoj narod, svoju vjeru i sve druge narode. Dobro je to shvatio Europski parlament pa je komunizam proglasio totalitarnom ideologijom, jednako kao i nacionalsocijalizam i fašizam.

Živjeti nam je od istine koja oslobađa. Shvaća to i Hrvatski narodni sabor (HNS) BiH pa je još više podupro Odjel za Drugi svjetski i Domovinski rat. A on predstavlja koordinaciju dosad devet ustrojenih povjerenstava po općinama koja se trude iznijeti na svjetlo dana pravu istinu o Drugom svjetskom ratu i poraću. Još je mnogo ljudskih kostiju razasutih kojekuda po našoj domovini. I kao ljudi i kao kršćani trebamo ih dostojno pokopati i čuvati spomen na njih.

Mi ovdje na Širokom Brijegu, i drugdje, nastojimo obilježiti i spriječiti propadanje mjesta na kojima su ubijena naša franjevačka braća. Trenutno smo se malo više usredotočili na ratno sklonište, o čemu možete čitati u ovome broju. Hvala svima koji nam u tome pomažu na različite načine. Jedan je od njih da nam se daruje i klesani kamen, što također navodimo, a pritom kažu da im je to čast. Svjesni su, dakle, što se i zbog čega dogodilo.

Razmišljajmo pravilno, molimo se i onda će sve biti drukčije. Do sljedećeg broja neka vam je

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o znakovima	43
Povijesne okolnosti	22	Odjek u umjetnosti	44
Povjerenstva	25	Nagradni natječaj	45
Stratišta	26	Utamničeni	49
Pobijeni	30	Podsjetnik	51
Glas o mučeništvu	37	Razgovor	57